

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ПРОСТІР

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

15 грудня 2023 року

Київ 2023

Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, 15 грудня 2023 р. / За заг. ред. д.е.н., проф. О.В Булатової. — Київ: МДУ, 2023. — 289 с.

Конференція присвячена проблемам активізації процесу інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір. В роботі конференції приймають участь науковці, викладачі, фахівці-практики, здобувачі вищої освіти.

Основні напрями роботи конференції:

- Безпекова складова соціально-економічного розвитку країн світу;
- Розвиток інтеграційних процесів в умовах військово-політичного конфлікту;
- Розвиток міжнародних фінансово-кредитних та валютних відносин в умовах глобалізації;
- Інноваційно-інвестиційна діяльність країн світу;
- Забезпечення конкурентоспроможності національних економік;
- Проблеми забезпечення сталого розвитку;
- Особливості повоєнного відновлення економіки України.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі задачі:

1. Обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції у сфері вивчення особливостей інтеграції країн у систему світогосподарських зв'язків;
2. Розробка напрямів розвитку міжнародних економічних відносин країн світу.

Бондар-Підгурська О.В., Бакланов С.О., Кошман В.А., Лободін О.О.	Забезпечення конкурентоспроможності національної економіки: корпоративне управління та залучення інвестицій.....	128
Василець К.В., Квятко Т.М.	Удосконалення рекламної діяльності компаній в мережі інтернет.....	131
Воскобойник Д.В.	Прискорення цифрового переходу як чинник трансформації ринків праці.....	132
Геращенко М.В.	Вплив аграрного сектору на розвиток національної економіки.....	136
Дерев'ягін М.В., Прушківська Е.В.	Розвиток промисловості України в умовах «Індустрії 5.0».....	138
Дмитрієв В.Є.	Аналіз інформаційно-комунікаційного сектору послуг та його внесок у національний розвиток.....	140
Du Wei	Core-periphery relationship in the context of agricultural development of China.....	144
Єгорова Д.Д.	Інтегральна оцінка конкурентоспроможності сільського господарства України.....	149
Івашков К.К.	Організація менеджменту персоналу на підприємстві.....	152
Крисоватий І.А.	Цифрова економіка: розвиток блокчейну та високотехнологічних кластерів.....	154
Maksymenko I.Y., Shcherbak M.V.	Digital transformation of Ukraine's economy.....	156
Mitiushkina Z.P., Derevianko A.S.	The role of entrepreneurship in modern society.....	158
Олійник К. Д.	Виклики конкурентоспроможності в умовах цифрових трансформацій.....	160
Погорєлова Є.Р., Михайлова М.В.	Маркетингове планування в підприємствах ресторанного бізнесу.....	164
Птащенко О.В., Курцев О.Ю.	Розвиток ДАО під впливом цифрової економіки та блокчейну.....	165
Соловей О.О.	Глобальні лідери конкурентоспроможності.....	169
Трач Д.І., Михайлова М.В.	Удосконалення маркетингової діяльності в підприємствах ресторанного господарства.....	171

СЕКЦІЯ

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Алабаш І.В.	Вплив автомобільного транспорту на навколишнє середовище.....	173
Близнюк В.М.	Використання технологій штучного інтелекту для розвитку людського капіталу.....	176
Вишнякова І.В.	Промислове навантаження на навколишнє середовище.....	179
Гусак Ю.С., Бондар-Підгурська О.В.	Забезпечення цілей сталого розвитку промислових підприємств України на засадах Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0.....	181

економіка, тому що функціонування в порушеному середовищі значно посилює основні технологічні показники: матеріаломісткість, фондомісткість, продуктивність праці та ін.

Оцінка промислового навантаження на навколишнє середовище є критично важливою для забезпечення сталого розвитку та збереження природних ресурсів. Інтеграція сучасних методів оцінки та впровадження екологічно чистих практик виробництва може сприяти зменшенню негативного впливу промисловості на довкілля та покращенню якості життя населення.

Список використаних джерел:

1. Артем'єв С.Р., Андронов В.А., Андронов А.І., Бригада О.В. Екологія надзвичайних ситуацій. Курс лекцій. Частина 1. Харків: НУЦЗУ, ТОВ «В СПРАВИ», 2021. 148 с.
2. Злобін Ю. А. Основи екології / Злобін Ю. А.: підручник. – К. Лібра, 2008. – 248 с.
3. Романко В.О. Основи екології. Конспект лекцій / В.О. Романко, А.Т. Дудинська – Ужгород: УжНУ «Говерла», 2022. 90 с
4. Сучасні технології у промисловому виробництві : матеріали та програма VII Всеукраїнської науково-технічної конференції (м. Суми, 21–24 квітня 2020 р.) / редкол.: О. Г. Гусак, І. В. Павленко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 386 с.

ГУСАК Ю.С.,
аспірант кафедри менеджменту,
науковий керівник: БОНДАР-ПІДГУРСЬКА О.В.,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту,
Полтавський університет економіки і торгівлі

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ ІНДУСТРІЇ 4.0 ТА ІНДУСТРІЇ 5.0

Вступ. Сучасний світ переживає нову промислову революцію, яка характеризується всеосяжною цифровізацією та автоматизацією виробництва. Ці процеси мають далекосяжні наслідки для всіх сфер суспільного життя, зокрема для промисловості.

Промисловість є одним із найважливіших секторів економіки будь-якої країни, котра прагне до незалежності та стійкого розвитку. Вона забезпечує створення матеріальних благ, що є основою для задоволення потреб населення. Водночас, промислова діяльність чинить негативний вплив на навколишнє середовище, що актуалізує необхідність забезпечення сталого розвитку промислових підприємств на основі нових технологій [1].

Метою роботи є обґрунтування та вибір шляхів забезпечення сталого розвитку промислових підприємств України на засадах реалізації Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0.

Матеріали та методи. Для досягнення цілей використані наступні методи: аналіз і синтез, індукції та дедукції, порівняльний аналіз, табличний.

Результати та обговорення. Індустрія 4.0, яка розпочалася в 2010-х роках, розвивається на основі концепції “розумної” автоматизації виробництва з використанням кіберфізичних систем. Це комплексні системи, які поєднують фізичні об’єкти з комп’ютеризованими компонентами, що можуть самостійно обмінюватися даними, керувати фізичними процесами та приймати децентралізовані рішення. Основними технологіями Індустрії 4.0 є: хмарне обчислення, аналітика великих даних, симуляція та моделювання, адитивне виробництво, робототехнології і штучний інтелект [2]. Вони дозволяють створити гнучке автоматизоване виробництво, яке швидко переключається під потреби споживачів. Головна мета Індустрії 4.0 полягає в підвищенні продуктивності і ефективності виробництва шляхом інтеграції інформаційних та операційних процесів у реальному часі. Це дозволяє оптимізувати ланцюжки постачання, зменшити витрати та час на виведення продукції на ринок.

На відміну від попередньої Індустрії 4.0, яка фокусувалася на автоматизації, Індустрія 5.0 ставить людину в центр виробничих систем. Її головною метою є створення комфортних умов праці, де технології допомагають людині реалізувати її творчий потенціал [3]. Для цього в Індустрії 5.0 передбачається використання таких технологій, як квантові обчислення, когнітивні технології, біотехнології та інші. Концепція Індустрії 5.0 передбачає тісну взаємодію людини з розумними машинами та системами. Штучний інтелект допомагає працівникам у складних завданнях, навчанні та прийнятті рішень. Роботи виконують рутинну роботу, а людина контролює процеси і вносить креатив. Індустрія 5.0 фокусується не лише на технологічному прогресі, а й на екологічній та соціальній стійкості. Виробництво має бути енергоефективним, безвідходним, не завдавати шкоди довкіллю. Пріоритетом є створення гідних умов праці та розвиток персоналу.

Індустрія 4.0 і Індустрія 5.0 представляють дві різні етапи еволюції виробництва (табл. 1), де Індустрія 4.0 стосується використання технологій для автоматизації та оптимізації виробничих процесів, тоді як Індустрія 5.0 покликана створити новий рівень взаємодії між людьми та технологіями, зокрема штучним інтелектом, виробничими роботами та іншими [4].

Таблиця 1

Порівняльна характеристика Індустрії 4.0 та Індустрії 5.0

Критерії оцінки	Характеристика	
	Індустрія 4.0	Індустрія 5.0
Мета	Оптимізація виробничих процесів, автоматизація та збільшення продуктивності	Зорієнтована на співпрацю людей із штучними інтелектами та роботами

Взаємодія з технологіями	Обробка та використання даних, штучний інтелект, роботизація	Розвиток технологій, які забезпечують співпрацю людей із штучними інтелектами, врахування людських цінностей
Роль людини	Людина активно взаємодіє з технологіями, контролює та управляє процесами	Людина співпрацює з технологіями, приймає творчі рішення, враховуючи етичні та соціокультурні аспекти
Обробка даних	Збір та обробка великих обсягів даних для прийняття рішень	Забезпечення етичної обробки та використання даних, захист приватності
Системи	Інтеграція систем і технологій для автоматизації	Системи, які враховують людські цінності, етику та соціокультурні аспекти
Індивідуалізація продукції	Збільшення можливостей індивідуалізації та масштабування виробництва	Адаптація продукції до індивідуальних потреб і цінностей кожного споживача
Співпраця та комунікація	Автоматизація та взаємодія технологій без значної ролі людини	Активна співпраця людей із технологіями, комунікація та обмін ідеями
Ризики та виклики	Кібербезпека, втрата робочих місць, несумісність технологій	Етичні питання, регулювання використання штучного інтелекту, збереження людської праці та культурної спадщини

Джерело: узагальнено авторами на основі опрацювання джерел [1 - 3].

Наразі, для більшості країн, включаючи Україну, Індустрія 4.0 є більш актуальною і придатною до реалізації нині через декілька причин:

- **Етап розвитку:** Україна, як і багато інших країн, все ще перебуває на етапі активного впровадження технологій Індустрії 4.0. Багато виробництв у країні можуть здобути значні переваги від автоматизації, впровадження Інтернету речей (IoT) та інших технологій, що характеризують Індустрію 4.0.

- **Фінансова доступність:** Індустрія 4.0 зазвичай менш витратна для впровадження порівняно з Індустрією 5.0, оскільки вона в основному базується на використанні сучасних технологій, таких як автоматизація, IoT та аналітика даних. Це може бути особливо важливим для економік, які розвиваються, і зокрема для України.

- **Зростання продуктивності:** Індустрія 4.0 дозволяє підвищити продуктивність та ефективність виробничих процесів за рахунок автоматизації та оптимізації. Це може бути важливою перевагою для підприємств, які шукають способи підвищити рівень конкурентоспроможності.

У нинішніх умовах становлення цифрової економіки існують різні можливі шляхи еволюції суспільства та розвитку промисловості. Проте впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життя стає обов'язковою умовою прогресу. Так, формування Суспільства 5.0 значною мірою зумовлено поширенням сучасних цифрових інструментів. Водночас, ефективне застосування цих інструментів із метою реалізації цілей сталого розвитку можливе лише за умови високого рівня людського капіталу в країні [5].

Висновки. Отже, Індустрія 5.0 – це більш перспективний напрямок розвитку промисловості. Однак, для його реалізації підприємствам України необхідно здійснити значні інвестиції в технології, а також в підготовку персоналу. Це може бути неможливим для багатьох вітчизняних підприємств в умовах нинішньої економічної ситуації.

Тому, в найближчі роки, Індустрія 4.0 є більш реалістичним вибором для промислових підприємств нашої країни. Цей напрямок розвитку промисловості дозволить підприємствам України підвищити рівень конкурентоспроможності і розвиватися в умовах цифрової економіки. Індустрія 5.0 стане наступним логічним кроком в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Society 5.0. A people-centric super-smart society. Hitachi-U Tokyo Laboratory. Singapore: Springer, 2020. 177 p. <https://doi.org/10.1007/978-981-15-2989-4>.

2. Четверта промислова революція. *Офіційний сайт: Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%B5%D1%82%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%8E%D1%86%D1%96%D1%8F (дата звернення: 22.10.2023)

3. Індустрія 5.0: перехід до стійкої та орієнтованої на людину промисловості. *Офіційний сайт: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України»*. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20223\(155\)/sep20223\(155\)_041_RyvakN.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20223(155)/sep20223(155)_041_RyvakN.pdf)

4. Зубкова Аліна, Майгурова Дар'я, Місюня Руслан. Управління проектами цифрової трансформації міжнародних підприємств: ключові відмінності Індустрії 4.0 та 5.0. *Офіційний сайт: MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS*. URL: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/170/156>

5. Skobelev, P. O., and S. Yu Borovik. On the way from Industry 4.0 to Industry 5.0: From digital manufacturing to digital society. *Industry 4.02.6* (2017): 307-311.